

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת דברים • שליטת הקליפות במדבר

- שנטעתם, כלומר שחידשתם שם במדבר מעניינים של החודש השביעי הזה. והוסיף רבי שמעון ושאל אותם, **ואמאי אתפרשתון השתא ממדברא למיתי לישובא** - ולמה נפרדתם עתה מלדור במדבר לבוא למקום הישוב. **אמר ליה ההוא סבא** לרבי שמעון, **ידענא דחכמתא גבא, ומילך מטו לרקיעי דחכמתא** -

בשאלה זו ששאלת, כלומר, בזה ששאלת וביקשת לשמוע ממני דברי תורה שחידשתי בלשון 'מלין חדתין עתיקין דנטעתון', יודע אני שהחכמה נמצאת אצלך, ודברך מגיעים עד לרקיעים העליונים של החכמה, כי משמעות דברי רבי שמעון היא, שחידושי התורה בוראים שמים חדשים.

כדי שיבאר חזקן לרבי שמעון מדוע העתיק מושבו מן המדבר בחודש תשרי, מקדים חזקן לבאר סוד המדבר שהוא מקום משכן הקליפות.

פתח ההוא סבא - אותו חזקן, **ואמר** לפרש את הפסוק **'ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלהיך כאשר ישא איש את בנו' וגו'** (דברים א לא). ושואל חזקן, **האי קרא הכי מבעי ליה** - פסוק זה כך היה צריך לכותבו **'ובמדבר אשר נשאך, וקשה, מהו** שהוסיף וכתב **'אשר ראית'**. ומשיב חזקן, **אלא, קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא** - אלא, הקדוש ברוך הוא הנהיג את בני ישראל במדבר. והרי **מדברא תקיפא** - המדבר קשה הוא, כי הוא מקום הקליפות, **כמה דכתיב** (שם ח טו) **'המוליכך במדבר הגדל והנוקא נחש שרף ועקרב וצמאון וגו'**, שהם ארבעה מחנות הקליפות, **ומדברא דאיהו תקיף משאר מדבריו בעלמא** - ובמדבר הזה שולטים הקליפות יותר משאר המדבריות שבעולם.

לאחר שביאר חזקן שהמדבר הוא מדור הקליפות, מבאר לפי זה הטעם שהלכו בני ישראל במדבר, ויבאר תחילה הכנעת הסטרא אחרא שיתחיל ביציאת מצרים.

ומבאר חזקן, **מאי טעמא** - מה הטעם שהקדוש ברוך הוא הולך את ישראל דרך המדבר. ומפרש, **בגין דההוא שעתא דנפקו ישראל ממצרים** - כיון שבאותה שעה שיצאו בני ישראל ממצרים, ויצאו מעול הקליפות שהיו תחת ממשלתם בגולה, **ואשתלימו לשתיין רבגן** - ונשלמו להיות ששים ריבוא, דהיינו מרכבה שלמה לקדושה, ולכן **אתתקף מלכותא קדישא ואסתלק על כלא** - התחזקה מידת המלכות הקדושה השורה בעולם הזה, ועלתה לשלוט על כל האומות, וכן היה ממש למעלה **וסיהרא אתנהירת** - והלבנה שהיא מידת המלכות שלמעלה האירה לכל ספירותיה ולכל בני ישראל, וכדון **אתתקף מלכו חייבא** - ואז נכנעה מלכות הרשעה והיא **סטרא אחרא והקליפות**. ואפיק לון קודשא בריך הוא

במאמר לפנינו מבאר זקן אחד לרבי שמעון הטעם שהיו הולכים בני ישראל במדבר לאחר שיצאו ממצרים. ויבאר כי זה היה כדי שיכניעו את הסטרא אחרא השורה במדבר. ובוה יבאר חזקן לרבי שמעון מדוע הוא דר במדבר כל השנה, ומדוע הוא חוזר לישוב בחודש תשרי.

רבי שמעון ורבי אלעזר בריה - בנו, **הוו אזלי בארמא** - היו הולכים בדרך, **והוו אזלין עמהון** - והיו הולכים עמם **רבי אבא ורבי יוסי. עד דהוו אזלי אערעו בחד סבא** - עד שעדיין היו הולכים בדרך, פגשו בזקן אחד, **והוו אחיד בידיה חד ינוקא** - והיה הזקן אוחז בידו נער אחד. **זקף עיניו רבי שמעון וחמא ליה** - הרים רבי שמעון את עיניו וראה את הזקן, **אמר ליה** - לו רבי שמעון **לרבי אבא, ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא** - בוודאי דברי חידושי תורה יש לנו לשמוע מאותו חזקן.

כד מטו לגביה - כאשר הגיעו רבי שמעון ופמלייתו אצל אותו זקן, **אמר רבי שמעון** לאותו זקן, **אני רואה כי במטול דקופטרך גבגב קא אתית** - במשא קשריך שיש על גבך אתה בא, כדרך שקושרים אלו ההולכים בדרך. שאל אותו רבי שמעון, **מאן אנך** - מי אתה. **אמר ליה** - אותו זקן לרבי שמעון, **יודאי אנא** - יהודי אני. **אמר רבי שמעון** לאותו זקן, **מלין חדתין ודאי יומא דא לגבך** - דברי חידושי תורה בוודאי נשמע ממך שחידשת ביום הזה. ושוב **אמר ליה** - אמר ושאל אותו רבי שמעון, **לאן הוא ארעך** - להיכן הוא ארעך, כלומר, באיזו מדינה היית יושב עד עתה. **אמר ליה** - אמר והשיב אותו זקן לרבי שמעון, **דיורי הוה באינון פרישי מדברא, דהוינא משתדל באורייתא** - דירתי היתה עם אותם שפורשים מן הישוב לדור במדבר, כי שם הייתי עוסק בתורה, **והשתא אתניא לישובא** - ועתה באתי למקום ישוב, **למיתב בצלא דקודשא בריך הוא באלין יומי דירחא שביעאה דא** - כדי לישב בצילו של הקדוש ברוך הוא, דהיינו בצל הסוכה באלו ימי החג של החודש השביעי הזה הוא חודש תשרי.

חדי - שמח **רבי שמעון, אמר** לאותו זקן, **נתיב** - נשב, **דודאי קודשא בריך הוא שדרך לגבן** - שהרי בוודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותך אלינו, ועוד **אמר ליה** - רבי שמעון לאותו זקן, **חייך דנשמע מלה מפומך** - חייך, לשון שבועה, שבודאי נשמע דברי תורה מפיו, **מאינון מלין חדתין עתיקין** - מאותם דברים חדשים סודות נעלמים, **דנטעתון תמן במדברא, מהאי ירחא שביעאה**

רבי שמעון ורבי אלעזר בריה, הוו אזלי בארמא, והוו אזלין עמהון, רבי אבא ורבי יוסי. עד דהוו אזלי אערעו בחד סבא, והוו אחיד בידיה חד ינוקא. זקף עיניו רבי שמעון וחמא ליה, אמר ליה לרבי אבא, ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא.

כד מטו לגביה, אמר רבי שמעון, במטול דקופטרך גבגב קא אתית, מאן אנך. אמר, מלין חדתין ודאי יומא דא לגבך. אמר ליה, לאן הוא ארעך. אמר ליה, דיורי הוה באינון פרישי מדברא, דהוינא משתדל באורייתא, והשתא אתניא לישובא, למיתב בצלא דקודשא בריך הוא, באלין יומי דירחא שביעאה דא.

חדי רבי שמעון, אמר, נתיב, דודאי קודשא בריך הוא שדרך לגבן, אמר ליה, חייך דנשמע מלה מפומך, מאינון מלין חדתין עתיקין, דנטעתון תמן במדברא, מהאי ירחא שביעאה. ואמאי אתפרשתון השתא ממדברא, למיתי לישובא. אמר ליה ההוא סבא, בשאלתא דא, ידענא דחכמתא גבא, ומילך מטו לרקיעי דחכמתא.

פתח ההוא סבא ואמר, 'ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלהיך כאשר ישא איש את בנו' וגו' (דברים א לא). האי קרא הכי מבעי ליה, 'ובמדבר אשר נשאך, מהו 'ראית'. אלא קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא, ומדברא דאיהו תקיף משאר מדבריו בעלמא.

מאי טעמא. בגין דההוא שעתא דנפקו ישראל ממצרים, ואשתלימו לשתיין רבגן, אתתקף מלכותא קדישא ואסתלק על כלא, וסיהרא אתנהירת, וכדון אתתקף מלכו חייבא סטרא אחרא. ואפיק לון קודשא בריך הוא

למיהה במדברא תקיפא - ולכן הוציא אותם הקדוש ברוך הוא שילכו במדבר החזק, דאיהו אחר ושלטנו דסמא"ל חייבא - שהוא מקומו ושלטתו של סמא"ל הרשע, דאיהו דיליה ממש - שהמדבר הוא רשותו ממש. והביאם הקדוש ברוך הוא בתחומו, בגין לתברא תוקפיה וחייליה - כדי לשבור את תוקפו וכוחו, שהם כוחות הטומאה המתפשטים ממנו. וכן ולכתתא ליה - ולכתת את סמא"ל הרשע עצמו. ולאכפיא רישיה דלא ישלוט - וכן להכניע את ראשו שלא ישלוט, שלא יוכל לינוק מן הקדושה לעולם.

לאחר שביאר הזקן כי הקב"ה הוליד את בני ישראל למדבר כדי להכניע את הסטרא אחרא ומחנותיה, יבאר כי על ידי החטאים שחטאו שלט עליהם הסטרא אחרא.

ואלמלא דחאבו ישראל - ואלמלא שחטאו בני ישראל בחטא העגל והמרגלים, בעא קודשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא - היה רוצה הקדוש ברוך הוא להעביר את סמא"ל הרשע ומחנותיו ולאבדו מן העולם, ועל דא אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש - ולשם כך העביר את בני ישראל במדבר שהוא נחלתו וגורלו וחלקו של סמא"ל הרשע, כדי שעל ידי זה יתבטל ויעבור מן העולם. אבל פיון דחאבו בכמה זמניו, נשיף לון חוץ - כיון שחטאו בני ישראל בכמה פעמים, נשך אותם הנחש שהוא סמא"ל הרשע. וכדין אתקיים - ואז כשהלכו ישראל במדבר התקיים מה שאמר הקדוש ברוך הוא לנחש הוא סמא"ל הרשע 'הוא ישופך ראש' וגו' (בראשית ג טו), שפירשו שהאדם יכה את הנחש בראש, והיינו כי ישראל מחו רישיה בקדמיתא - בני ישראל היכו וכיתתו את ראש סמא"ל הרשע בתחילה. אלא ולא ידעי לאסתמרא מיניה - ולא ידעו להישמר ממנו שלא לחטוא, לכן ולבתר איהו מחא גבתייתא, ונפלו פלהו במדברא - לאחר מכן היכה אותם סמא"ל הרשע באחרונה על ידי שהחטיאם, ומתו כולם במדבר, ואתקיים - והתקיים סוף הפסוק 'ואתה תשופנו עקב' (שם), כי בסוף הכה והחטיא סמא"ל הרשע את בני ישראל. וארבעין שנין לקו מניה, לקבל ארבעין מלקות דבי דינא - וארבעים שנה לקו בני ישראל מסמא"ל הרשע, כי בשנים אלו נכשלו בכמה עבירות, כנגד ארבעים מלקות שלוקים בבית דין.

לאחר שביאר הזקן סוד המדבר, חזר לתרץ את הפסוק 'ובמדבר אשר ראית אשר נשאר'. ומסיים הזקן את תירוץ הפסוק, ועל דא פתיב 'ובמדבר אשר ראית', ולא 'ובמדבר אשר נשאר', כי בעינייהו הוו חמאן להחוא מארי דמדברא אזיל כפית קמיייהו, ונטלי אחסנתיה ועדביה - בעיניהם היו רואים את ארון המדבר שהוא סמא"ל הרשע, כאילו

למיהה במדברא תקיפא, דאיהו אחר ושלטנו דסמא"ל חייבא, דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחייליה, ולכתתא ליה, ולאכפיא רישיה דלא ישלוט.

ואלמלא דחאבו ישראל, בעא קודשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא, ועל דא אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש, פיון דחאבו בכמה זמניו, נשיף לון חוץ, וכדין אתקיים 'הוא ישופך ראש' וגו' (בראשית ג טו), 'ישראל מחו רישיה בקדמיתא, ולא ידעי לאסתמרא מיניה, ולבתר איהו מחא גבתייתא, ונפלו פלהו במדברא, ואתקיים 'ואתה תשופנו עקב' (שם). וארבעין שנין לקו מניה, לקבל ארבעין מלקות דבי דינא.

ועל דא פתיב 'אשר ראית', בעינייהו הוו חמאן להחוא מארי דמדברא, אזיל כפית קמיייהו, ונטלי אחסנתיה ועדביה. מנלן. מדכתיב (שמות טו) 'אז נבהלו אלופי אדום', ואלין אינון 'נחש שרף ועקרב'.

ואנן אוף הכי אתפרשנא מישוכא למדברא תקיפא, ולעיינא תמן באורייתא, בגין לאכפיא להחוא סטרא. ותו דלא מתישבן מלי דאורייתא אלא תמן, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, דכד אתכפיא סטרא דא, אסתלק קודשא בריך הוא לעילא, ואתייקר ביקריה, ולית פולחנא דקודשא בריך הוא אלא מגו חשוכא, ולית טובא אלא מגו בישא. וכד עאל בר נש באורח בישא, ושביק ליה, פדון אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע פחדא, ולאסתלקא לבתר פטוב. ולית טוב אלא תחא דנפק מגו בישא. ובהאי טוב, אסתלק יקריה, ודא איהו פולחנא שלים.

כבודו של הקב"ה, ודא איהו פולחנא שלים - וזוהי העבודה השלימה להעלות את האור מתוך החושך.

ועתה מתרץ הזקן לרבי שמעון מדוע הוא דר במדבר כל השנה.

ולפי זה מבאר הזקן לרבי שמעון למה הלך לדור במדבר. ואומר, ואנן אוף הכי אתפרשנא מישוכא למדברא תקיפא, ולעיינא תמן באורייתא - וגם אנו נפרדנו מן הישוב לדור במדבר חזק, כדי לעיין ולעסוק שם בתורה, בגין לאכפיא להחוא סטרא - כדי להכניע את הסטרא אחרא הנמצא שם על ידי עסק התורה. ותו - ועוד טעם שהלכנו ללמוד במדבר, משום דלא מתישבן מלי דאורייתא אלא תמן - שלא מתישבים דברי תורה אלא שם במדבר, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא - שאין אור הקדושה מאיר כל כך אלא אותו שיוצא מתוך החושך, דהיינו מבין הקליפות, ולכן הלך ללמוד במדבר דווקא אשר שם הוא מדור הקליפות, כדי להכניע אותם שם ולהוציא מהם אור הקדושה. וטעם יתרון אור הקדושה הבא מתוך חשכת הקליפות, כיון דכד אתכפיא סטרא דא, אסתלק קודשא בריך הוא לעילא ואתייקר ביקריה - שכאשר נכנעת הסטרא אחרא מתעלה הקדוש ברוך הוא למעלה, ומתכבד בכבודו, ולית פולחנא דקודשא בריך הוא אלא מגו חשוכא - ואין שלימות עבודת ה', אלא כשמוציא אור הקדושה מתוך החושך, ולית טובא אלא מגו בישא - ואין טובא אלא היצא מתוך הרע. וכד עאל בר נש באורח בישא, ושביק ליה - וכן כאשר נכנס האדם ומתנהג בדרך רעה, ואחר כך עוזב אותה והולך בדרך טובה, פדון אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה - אז נעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע פחדא - ועל ידי זה הוא שלימות הכל של טוב ורע כאחד, כיון שהרע נכנע לטוב, ולאסתלקא לבתר - ולעלות אחר כך את הרע שיהא נכלל בטוב. ולית טוב אלא ההוא דנפיק מגו בישא - ואין טוב אלא אותו שיצא מתוך הרע, החושך שהוא הקליפות. ובהאי טוב אסתלק יקריה - ובזה הטוב שיוצא מן הרע נתעלה

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אירוב: 0054-437 (718) | אידיש: 0176-44-20-8806

להשיג בתנודות הספרי המיוחדות